

Trenutno stanje, izzivi in prihodnost vojaškega izobraževanja v slovenski vojski

Jasna Fedran

Ministrstvo za obrambo, Slovenska vojska, Poveljstvo
za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje
Mednarodna fakulteta za družbene in poslovne študije
jasna.fedran@mors.si

 © 2025 Jasna Fedran
<https://doi.org/10.53615/978-961-6813-56-3/55-85>

Uvod

Čeprav izobraževanja in usposabljanja, kot ločenih, a med seboj povezanih procesov, ne gre enačiti, sta (v nadaljevanju besedila, zaradi specifikke izvajanja v Slovenski vojski na nekaterih mestih) povezana v (oziroma predstavljena kot) terminološko enoten pojem vojaško izobraževanje in usposabljanje. Ne glede na navedeno, je za namen tega prispevka poudarek na vojaškem izobraževanju.

Izobraževalne (in druge) potrebe v okviru obrambnega sistema Republike Slovenije narekujejo izvedbo prav takšnih dejavnosti, in jih organizira država z namenom učinkovitega zagotavljanje obrambe in obrambne sposobnosti (Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV-2), 2019).

Skladno s 64. členom Zakona o obrambi (ZObr-UPB1, 2004) Ministrstvo za obrambo za potrebe vojaškega izobraževanja in usposabljanja organizira Šolo za podčastnike, Šolo za častnike in Poveljniško štabno šolo ter druge šole in centre vojaškega izobraževanja in usposabljanja.

Skladno s 37. členom Zakona o obrambi (ZObr-UPB1, 2004) je ena od nalog Slovenske vojske tudi izvajanje vojaškega izobraževanja in usposabljanja za oborožen boj in druge oblike vojaške obrambe. Navedeno določa tudi *Obrambna strategija Republike Slovenije* (Vlada Republike Slovenije, 2024). Da vojaško izobraževanje in usposabljanje izvaja Slovenska vojska, določa tudi prvi odstavek 20. člena Zakona o službi v Slovenski vojski (ZSSloV) (2007). Pristojnost za izvedbo ter razvoj vojaškega izobraževanja in usposabljanja ter odgovornost za raziskave in razvoj vojaških ved ter vojaške doktrine delova-

nja na operativni ravni je dodeljena Poveljstvu za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje (Rezolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2040 (ReDPROSV40-1), 2025). Organizacija sistema vojaškega izobraževanja in usposabljanja pa je opredeljena z *Doktrino vojaškega izobraževanja in usposabljanja* (Ministrstvo za obrambo, 2013), kot najvišjim vojaško-strokovnim dokumentom na področju vojaškega izobraževanja in usposabljanja.

Iz potrebe po uresničitvi strateških vojaških ciljev Republike Slovenije izhaja zaveza Slovenske vojske po neprekinjenem prispevanju h krepitvi večplastne odpornosti države in družbe z izvajanjem izobraževanja in usposabljanja državljanov za vojaško obrambo ter preživetje v skrajnih okoliščinah idr. (Vlada Republike Slovenije, 2024). *Vojaška strategija Republike Slovenije* (Vlada Republike Slovenije, 2024) opredeljuje tudi potrebo po sodelovanju Slovenske vojske z izobraževalnimi in znanstvenoraziskovalnimi ustanovami v Republiki Sloveniji in izobraževanje v tujini. Slednje je mišljeno v primerih, ko sta izobraževanje ali usposabljanje doma neracionalni ali za to ni možnosti (Vlada Republike Slovenije, 2006). Iz *Vojaške doktrine* (Vlada Republike Slovenije, 2006) tudi izhaja, da sta javni izobraževalni sistem in sistem vojaškega izobraževanja programsko povezana, tako da je možno vzporedno z vojaškimi obiskovati javne izobraževalne programe in pridobiti javno priznano stopnjo izobrazbe, oziroma da je sistem vojaškega izobraževanja in usposabljanja nadgradnja javnega izobraževalnega sistema.

Vojaško izobraževanje je ob zagotavljanju specifičnih in specialističnih strokovnih znanj ter usposobljenosti posameznikov za izvajanje nalog v obojroženih silah tako namenjeno tudi razvoju vojske in zagotavljanju njene pripravljenosti za uspešno delovanje v miru in vojni (bojevanje). Izobraževanje za opravljanje nalog skladno s poslanstvom spada med najpomembnejše dejavnosti vsake vojske. V procesu vojaškega izobraževanja vojaške osebe usvajajo zahtevana znanja ter razvijajo ustrezne kompetence in veščine za svoj poklic. Med izvajanjem procesa vojaškega izobraževanja pa se validira tudi uporabnost oziroma ustreznost vojaške doktrine (Ščavničar, 2023; Garb in Tominc, 2018).

V Sloveniji je bilo od 90. let prejšnjega stoletja do danes opravljenih več razprav, oblikovanih pobud in sprejetih sporazumov (sporazum o sodelovanju Ministrstva za obrambo in štirih slovenskih univerz, podpisan septembra 2011), dokončanih študentskih del (vsaj 16 diplomskih, devet magistrskih in ena doktorska disertacija) in objavljenih strokovnih in znanstvenih člankov (nekatera določila pa so bila zapisana tudi v uradne dokumente), vendar sistem poklicnega vojaškega izobraževanja (izobraževanja častnikov) v Sloveniji še ni urejen (Garb, 2017, str. 32). Garbova (2017, str. 32) meni, da je glavni razlog, da v Sloveniji (še) nimamo uradno sprejetega in ustaljenega izobraževalnega sistema za vojaške častnike v razkoraku med razhajanjem in zblizevanjem

Slovenske vojske in slovenske družbe ter njenega civilnega (javnega) izobraževalnega sistema.

Preoblikovanje oziroma konceptualizacija vojaškega sistema izobraževanja kot ustanove v Slovenski vojski poteka že od ustanovitve Izobraževalnega centra Ministrstva za obrambo leta 1992 in vse do danes. V tem obdobju tridesetih let so se predlagali številni koncepti vojaškega izobraževanja v Slovenski vojski. Koncept sistema vojaškega izobraževanja in usposabljanja v Slovenski vojski iz leta 2003 je npr. predvidel ustanovitev Centra za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje kot ustanove z močnim vojaško intelektualnim jedrom vojaško strokovnega potenciala, ki bi zagotavljal kakovostno izvedbo programov. Za večino šol je bila predvidena organizacija, skladna s predpisi o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji, kar bi omogočilo pridobitev javno priznane izobrazbe, predvsem pa javno priznane stopnje poklicne kvalifikacije (Ščavničar, 2022, 2023).

Z *Ustanovnim elaboratom za formiranje izobraževalne institucije v Slovenski vojski* (Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, 2007) so bile opredeljene možnosti za ustanovitev višješolske in visokošolske ustanove. Sistem izobraževanja in usposabljanja v Slovenski vojski je imel takrat značaj funkcionalnega izobraževanja in usposabljanja z interno omejeno veljavnostjo in ni imel veljave v javnem sistemu. Ministrstvo za obrambo je ob reformi sistema visokošolskega izobraževanja in usposabljanja v Evropi in uveljavljanju bolonjskega sistema izobraževanja v Republiki Sloveniji želelo z ustanovitvijo vojaške fakultete zagotoviti optimalen razvoj izobraževalne in znanstvenoraziskovalne dejavnosti na področju vojaških ved v Republiki Sloveniji in vključiti področje vojaškega izobraževanja v sistem javnega šolstva. Z ustanovitvijo javno priznane ustanove za potrebe izobraževanja častnikov in podčastnikov bi pripadniki Slovenske vojske po končanem izobraževanju pridobili diplomu in javno priznana znanja, ki bi jih lahko uporabili tudi v civilnih poklicih.

Predlog nove organiziranosti je predvideval, da vse organizacijske enote, ki se ukvarjajo z vojaškim izobraževanjem in usposabljanjem zadržijo svoje vloge, le naloge Poveljniško-štabne šole bi bile prenesene na novonastalo vojaško fakulteto in na Šolo za častnike. Program Šole za častnike bi se izvajal na podlagi vključevanja častnikov v enotni sistem izobraževanja na visokošolski ravni s prilagojenimi vojaško specifičnimi vsebinami in predmeti, s čimer bi se bistveno bolj prilagodili in približali potrebam vojaške stroke. Za program višjega štabnega šolanja in generalštabnega šolanja je bilo predvideno, da se bosta izvajala kot podiplomski študij na vojaški fakulteti. Za potrebe izobraževanja in usposabljanja podčastniškega kadra je bila predvidena ustanovitev Višje strokovne šole za podčastnike, po koncu katere bi po zgledu Višje policijske šole slušatelji poleg nujno potrebnih veščin/znanj za opravljanje nalog podčastnika Slovenske vojske pridobili tudi 6. raven strokovne

izobrazbe (Ščavničar, 2023; Kladnik, 2017; Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, 2007).

Leta 2008 so bila sprejeta *Izhodišča za oblikovanje v sistem javnega izobraževanja integrirane vojaške izobraževalne inštitucije* (Ministrstvo za obrambo, 2008), s katerimi so bili določeni okviri, obseg ter načela vključevanja programov vojaškega izobraževanja v javni sistem izobraževanja. Predvideno je bilo, da se v okviru pravno formalnih podlag nadgradi obstoječe stanje in zagotovi tak razvoj, ki bo omogočil vzpostavitev javnega vojaškega izobraževalnega sistema, ki bo javno veljaven in bo sistemsko in celovito pokrival izobraževalne potrebe Slovenske vojske, vključene v sistem javnega izobraževanja, in sicer na ravni srednješolskega izobraževanja oziroma srednjega strokovnega izobraževanja, višjega strokovnega izobraževanja (SOK 6), dodiplomskega izobraževanja (visokošolski študijski programi in univerzitetni študijski programi na bolonjski stopnji (SOK 7), podiplomskega izobraževanja (magistrski študijski program na drugi bolonjski stopnji (SOK 8)). Prva faza je predvidevala formalno in dejansko vključitev vojaških izobraževalnih programov v javni izobraževalni sistem in zagotovitev strateških partnerjev (domačih in tujih) za opravljanje nalog vojaškega izobraževanja v javnem izobraževalnem sistemu. Z zagotovitvijo vseh normativnih, kadrovskih in materialnih pogojev naj bi v drugi fazi ustanovili javno vojaško izobraževalno ustanovo, ki bi zagotavljala delovanje v sistemu javnega izobraževanja integriranih programov vojaškega izobraževanja in usposabljanja na vseh ravneh, tesnejše integriranje in povezovanje slovenske javno vojaške izobraževalne ustanove s tujimi javnimi izobraževalnimi ustanovami, ohranjala povezavo z internim vojaškim izobraževalnim sistemom ter opravljala naloge kot javna vojaška znanstveno raziskovalna ustanova. Prizadevanja za uveljavitev izhodišč so ob pomoči načrta implementacije predvidenih aktivnosti v obdobju od 2008 do 2011 obrodila sadove na področju izobraževanja podčastnikov za pridobivanje ravni izobrazbe 6/1 v sodelovanju z Višjo šolo za promet v Mariboru, ki je akreditirala višješolski izobraževalni program vojaške logistike, ter dodiplomskega izobraževanja v okviru Šole za častnike v sodelovanju s Fakulteto za strojništvo Univerze v Ljubljani za pilote ter na podiplomskem študiju s Fakulteto za družbene vede Univerze v Ljubljani, Fakulteto za logistiko Univerze v Mariboru ter Fakulteto za management v Kopru Univerze na Primorskem za pridobitev naziva magister stroke za udeležence programa Višjega štabnega šolanja. Izhodišča so bila 31. 8. 2008 preklicana (Ščavničar, 2023; Ministrstvo za obrambo, 2008).

Analiza urejenosti področja vojaškega izobraževanja in usposabljanja v okviru preoblikovanja Slovenske vojske leta 2012 je pokazala, da sestava in organiziranost Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje in usposabljanje njegovih organizacijskih enot, ki so bile oblikovane leta 2003, ne ustrezajo več zahtevam vojaškega izobraževanja, saj je institucio-

nalizacija koncepta ustvarila veliko število samostojnih organizacijskih enot znotraj Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje. Proces načrtovanja v šolah je bil skoraj v celoti podvojen s tistim, ki ga je izvajal štab Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, prav tako pa predavatelji na različnih ravneh izvedbe vsebin programov niso uspeli kakovostno prilagoditi različnim ravnem vojaškega izobraževanja. Na podlagi analize in začetka preoblikovanja Slovenske vojske je bilo treba izdelati področno doktrino vojaškega izobraževanja in usposabljanja, kajti do takrat v Slovenski vojski ni bilo celovitega dokumenta, ki bi utemeljil sistem vojaškega izobraževanja in usposabljanja, celovito usmerjal njegov proces, določal programe, organizacijo, načrtovanje in izvedbo izobraževanja in usposabljanja ter utemeljil zahteve po kakovosti izvedbe in rezultatov. S področno doktrino vojaškega izobraževanja in usposabljanja je Slovenska vojska dobila dokument, ki je določil temelje za vzpostavitev sistema vojaškega izobraževanja in usposabljanja, primerljivega s sodobnimi sistemi vojaškega izobraževanja in usposabljanja drugih držav.

Ob uvedbi nove organizacijske strukture leta 2013 se je Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje preoblikovalo v Center vojaških šol, katerega osnovno poslanstvo je bilo vojaško izobraževanje in usposabljanje posameznikov ter sodelovanje pri doktrinarnih, razvojnih, raziskovalnih dejavnostih, razvoj ter izdajateljska in založniška dejavnost. Center vojaških šol je leta 2014 pripravil predlog koncepta vojaškega izobraževanja in usposabljanja, ki je med drugim opredeljeval oblikovanje celovitega sistema vojaškega izobraževanja in usposabljanja v sodelovanju z javnim izobraževalnim sistemom in oporo na vojaškem izobraževanju in usposabljanju v tujini. Predvideval je tudi pripravo normativnih podlag za preoblikovanje poveljstva Centra vojaških ved v zavod Slovenske vojske na podlagi 39. člena Zakona o obrambi in oblikovanje jedra habilitiranih učiteljev za posamezne vsebinske sklope oziroma predmete, ki so opredeljevali področja raziskovanja in razvoja ter pedagoškega dela učiteljev (Ščavničar, 2023; Center vojaških šol, 2014).

Od priprave omenjenega predloga koncepta vojaškega izobraževanja in usposabljanja v sodelovanju z javno izobraževalnim sistemom je minilo že 10 let, po letu 2014 so bili izdelani tudi drugi koncepti in njih predlogi, organizirani so bili posveti in okrogle mize, ustanovljene so bile tudi delovne skupine z namenom priprave ustrezne rešitve na področju vojaškega izobraževanja, itn., vendar do danes, razen nekaterih modifikacij, do bistvenih sprememb ni prišlo. Tako situacija na področju vojaškega izobraževanja v Slovenski vojski odraža akutno stanje, ki čaka na preoblikovanje sistema vojaškega izobraževanja, zlasti na področju izobraževanja častnikov, za razliko od izobraževanja podčastnikov, kjer je situacija bolj urejena. Ključni izziv pri tem je zakonodaja (na področju izobraževanja).

Višješolsko strokovno izobraževanje v Slovenski vojski

Razvoj višješolskega strokovnega izobraževanja v Slovenski vojski

Pripadniki Slovenske vojske so se v procese višješolskega izobraževanja vključevali že od leta 2006, ko so sodelovali pri pripravi višješolskega študijskega programa Logistično inženirstvo in katalogov znanja modula Vojaška logistika v okviru projekta Posodabljanje in razvijanje višješolskih študijskih programov oziroma aktivnosti, Prenova, dopolnitev in kreditno vrednotenje višješolskih študijskih programov promet. V letu 2009 so bili pripadniki Slovenske vojske imenovani za višješolske predavatelje po višješolskem študijskem programu Logistično inženirstvo s strani Komisije za akreditacijo višješolskih študijskih programov in višjih strokovnih šol in od takrat naprej so kot izvajalci modula Vojaška logistika svoja imenovanja obnavljali vsakih pet let. S tem so pridobili in nadgrajevali izkušnje na svojem strokovnem in izobraževalnem področju ter obenem širili svoje poznavanje sistema višješolskega izobraževanja v Republiki Sloveniji (Center vojaških šol, 2021a).

Do leta 2016 je Ministrstvo za obrambo izvajalo naporitev slušateljev na šolanje na Višjo prometno šolo v Mariboru. Šolanje je potekalo po programu Logistično inženirstvo – modul Vojaška logistika. Ministrstvo za obrambo je plačalo šolnine za izredni študij (študij ob delu). Predavatelji modula Vojaška logistika so bili pripadniki Slovenske vojske, ki so svoje obveznosti izvajali izven delovnega časa. Slovenska vojska je sodelovala tudi pri programski zasnovi modula Vojaška logistika znotraj programa Logistično inženirstvo, tako da je bil vsebinsko ta modul zasnovan na podlagi interesov in potreb Slovenske vojske. Slušatelji so po končanem šolanju na Višji prometni šoli v Mariboru pridobili 6. raven izobrazbe in naziv inženir/inženirka logistike (Center vojaških šol, 2021a).

V letu 2016 je ministrstvo svojo prakso spremenilo. Ministrstvo za obrambo je sklenilo pogodbo s Prometno šolo Maribor o sodelovanju pri izvedbi višješolskega študija s področja Logistično inženirstvo – modul Vojaška logistika za potrebe izobraževanja podčastnikov Slovenske vojske za študijski leti 2016/17 in 2017/18 za 15 slušateljev. V skladu s to pogodbo so se v tretjem in četrtem semestru vojaški predmeti izvedli s pripadniki ministrstva in Slovenske vojske v Centru vojaških šol v Kadetnici. Izvajalci predmetov (sedem predmetov) so bili predavatelji iz Centra vojaških šol, ki so svoje obveznosti izvajali v rednem delovnem času kot svojo redno delovno obvezo na podlagi ukaza Centra vojaških šol. Postopek imenovanja predavateljev je izpeljala Višja prometna šola v Mariboru. Tretji in četrti semester sta bila organizirana kot redni študij oziroma šolanje iz dela. V tretjem semestru so slušatelji opravili Nadaljevalno vojaško šolsko izobraževanje in usposabljanje za podčastnike SV II. stopnje, v četrtem semestru pa še manjkajoče vsebine vojaškega modula in diplomsko delo (Center vojaških šol, 2021a).

Višja vojaška strokovna šola

Zaradi interesa Slovenske vojske po formiranju lastne izobraževalne institucije, ki bi bila priznana tudi v javnem izobraževalnem sistemu Republike Slovenije, je bila s sklepom ministra za obrambo in v soglasju z ministrom za izobraževanje, znanost in šport v letu 2016 ustanovljena Medresorska projektna skupina za povezovanje vojaškega z javnim izobraževalnim sistemom. V sestavi medresorske projektne skupine so bili predstavniki Ministrstva za obrambo, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru. Kasneje je bila s sklepom ministra za obrambo ustanovljena tudi Podskupina za Višješolski študij za višje podčastnike. Med glavnimi cilji medresorske projektne skupine so bili približevanje javno veljavnim izobraževalnim standardom, optimizacija stroškov pri izvajanju izobraževanja pripadnikov Slovenske vojske, povečanje ugleda in prepoznavnosti Slovenske vojske v javnosti. Poleg tega je bil cilj tudi vojaško izobraževanje dopolnjevati z znanji, ki jih nudijo civilne izobraževalne institucije (Center vojaških šol, 2021a).

Načelnik Generalštaba Slovenske vojske je na poveljniškem kolegiju v letu 2018 podal usmeritve, da Center vojaških šol prouči možnost ustanovitve višje strokovne šole za podčastnike. Na podlagi izvedene analize Generalštaba Slovenske vojske po izobraževanju podčastnikov v višji strokovni šoli za podčastnike so bile ugotovljene potrebe po višjih podčastnikih okvirno 15 do 20 letno. V nadaljevanju je bila pripravljena analiza možnosti za ustanovitev višje strokovne šole za podčastnike, ki jo je pripravila vodja medresorske podskupine za višješolski študij za višje podčastnike, v sodelovanju z drugimi deležniki (medresorska projektna skupina, Podčastniški zbor Slovenske vojske, Sektor za kadre Generalštaba Slovenske vojske, medresorska podskupina za višješolski študij za podčastnike, Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport), na podlagi katere je bila z ukazom načelnika Generalštaba Slovenske vojske v letu 2018 ustanovljena začasna skupina za pripravo višješolskega študijskega programa za podčastnike, ki je pripravila višješolski študijski program Vojaški menedžment. Navedeni program je v letu 2019 obravnaval Strokovni svet za vojaško izobraževanje in usposabljanje in podal mnenje k programu, ki je bil v nadaljevanju posredovan v nadaljnjo obravnavo na Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje oziroma akreditacijo. Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno izobraževanje je sprejel sklep, s katerim je predlagal ministru za obrambo, da sprejme program. Tako je minister za obrambo, skladno z 20. členom Zakona o službi v Slovenski vojski v letu 2020 sprejel Višješolski študijski program Vojaški menedžment (Odredba o sprejemu višješolskega študijskega programa »Vojaški menedžment«, 2020; Center vojaških šol, 2021a).

V procesu preoblikovanja Centra vojaških šol je bila s formacijo formirana

Višja vojaška strokovna šola kot organizacijska enota Centra vojaških šol. Na podlagi tega je bila s strani ministra za obrambo v letu 2020 sprejeta *Odredba o ustanovitvi Višje vojaške strokovne šole* (Ministrstvo za obrambo, 2020a), ki je bila pripravljena v sodelovanju s pravno službo Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport. Minister za obrambo je v letu 2020 sprejel sklep, s katerim je bilo določeno, da bo izvajalka višješolskega študijskega programa Vojaški menedžment Višja vojaška strokovna šola ter da se program prične izvajati z začetkom študijskega leta 2021/2022 in se lahko izvaja vsako naslednje leto do preklica (Center vojaških šol, 2021a). V letu 2020 je bil izdelan tudi *Elaborat za ustanovitev Višje vojaške strokovne šole* (Center vojaških šol, 2020).

Zaradi zagotavljanja kakovosti procesov vojaškega izobraževanja in usposabljanja ter zahtev za vpis Višje vojaške strokovne šole v razvid je bilo v letih 2020 in 2021 30 pripadnikov Slovenske vojske, ki so imeli ustrezno smer in stopnjo izobrazbe, zahtevano za laborante, predavatelje in inštruktorje napoteni na pedagoško andragoško izobraževanje. Vsi napoteni pripadniki so uspešno končali pedagoško andragoško izobraževanje (laboranti na Srednji vzgojiteljski šoli, gimnaziji in umetniški gimnaziji Ljubljana, predavatelji in inštruktorji pa na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru, v obsegu 60 kreditnih točk). Komisija za akreditacijo višješolskih študijskih programov in višjih strokovnih šol je v letu 2021 imenovala 19 predavateljev po višješolskem študijskem programu Vojaški menedžment. Na podlagi tega je bil v nadaljevanju, v letu 2021 formiran predavateljski zbor Višje vojaške strokovne šole (Center vojaških šol, 2021a).

V letu 2021 je Višja vojaška strokovna šola skladno z *Odločbo za izvajanje javno veljavnega višješolskega študijskega programa Vojaški menedžment* (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, 2021) izpolnila pogoj za opravljanje višješolske dejavnosti, kot to določa 27. člen Zakona o višjem strokovnem izobraževanju (ZVSI) (2004). Višja vojaška strokovna šola ima skladno z *Odredba o ustanovitvi Višje vojaške strokovne šole* (Ministrstvo za obrambo, 2020a) organizirane naslednje strokovne organe: strateški svet, predavateljski zbor, študijsko komisijo, komisijo za spremljanje in zagotavljanje kakovosti in strokovne aktive. Od začetka prizadevanj za vključitev vojaškega izobraževanja v višješolsko izobraževanje do vpisa šole v razvid je preteklo mnogo let. Pripravljenih je bilo mnogo dokumentov, izvedenih mnogo aktivnosti. Prav zaradi tega ima Višja vojaška strokovna šola za svoje geslo latinski pregovor *Audaces fortuna iuvat* (Sreča je naklonjena pogumnim), saj brez poguma in izjemne vztrajnosti ter pripravljenosti za sodelovanje pripadnikov takratnega Centra vojaških šol in enot Slovenske vojske, Višja vojaška strokovna šola ne bi bila ustanovljena (Center vojaških šol, 2021a).

Višješolski študijski program Vojaški menedžment

Višješolsko strokovno izobraževanje oziroma višješolski študijski program Vojaški menedžment se izvaja skladno s programom, ki ga je junija 2020 spre-

jel minister za obrambo. Višješolski študijski program Vojaški menedžment je na osnovi priporočil medresorske delovne skupine, ki so jo sestavljali predstavniki Slovenske vojske, Centra Republike Slovenije za poklicno izobraževanje in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, pripravila delovna skupina Slovenske vojske. Metodološko podporo pri pripravi programa je zagotavljal Center RS za poklicno izobraževanje (Center vojaških šol, 2021a).

Od leta 1996 so se v Republiki Sloveniji višješolski študijski programi kot kratki terciarni programi uveljavili kot vitalen del visokošolskega izobraževanja, ki pomembno prispeva k večji zaposljivosti in razvoju vseživljenjskega izobraževanja. V številnih evropskih državah so ti programi že del prvega cikla terciarnega izobraževanja in diplomantom omogočajo razmeroma lahek prehod v visokošolski študij. Višješolsko izobraževanje je izrazito praktično usmerjeni študij, ki temelji na usklajenih in jasno definiranih potrebah delodajalcev. Programi so zasnovani kot posebna oblika terciarnega izobraževanja in so izrazito poklicno naravnani. Prav po tem se razlikujejo od visokošolskega študija. Kar 40 odstotkov programa je namenjenega praktičnemu izobraževanju in usposabljanju v podjetjih. Programi omogočajo pridobitev višje strokovne izobrazbe za delo v poklicih, navedenih v poklicnem standardu. Poklicni standard na predlog zbornic oziroma pristojnih ministrov določi minister, pristojen za delo. V njem so poklici, tipična dela v posameznem poklicu in njihova zahtevnost. Akreditacijo višješolskih študijskih programov še naprej opravlja socialno partnersko sestavljen Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje, saj je temeljno vodilo pri njihovem nastajanju sodelovanja stroke in pristojnih zbornic, ministrstev, tesna povezanost teoretičnega dela izobraževanja s praktičnim v podjetjih (Center vojaških šol, 2021a).

Višješolski študijski program Vojaški menedžment omogoča pridobitev javno veljavne izobrazbe v skladu s predpisi, ki urejajo razvrstitev izobrazbe v Republiki Sloveniji (KLASIUS), in kvalifikacijo na ravni 6 v skladu s Slovenskim ogrodjem kvalifikacij (SOK) oziroma na ravni 5 v skladu z Evropskim ogrodjem kvalifikacij (EOK). Pridobljena višješolska izobrazba pomeni kvalifikacijo, ki ni zgolj povzetek s poklicnimi standardi opredeljenih kompetenc, ampak je tudi socialno partnersko dogovorjen obseg znanja in kompetenc, ki ustrezajo opisnikom ravni zahtevnosti v SOK (Center vojaških šol, 2021a).

Višješolski študijski program Vojaški menedžment temelji na obstoječih internih programih izobraževanja in usposabljanja, ki se izvajajo v Poveljstvu za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje. Znotraj Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje deluje Šola za podčastnike, ki za podčastnike Slovenske vojske izvaja vojaško izobraževanje in usposabljanje na treh nivojih: (1) Osnovno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje kandidatov za podčastnike Slovenske vojske, (2) Nadaljevalno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje za podčastnike Slovenske vojske I. stopnje in (3) Višji tečaj za podčastnike – nadaljevalno vojaško-strokovno izo-

braževanje in usposabljanje za podčastnike Slovenske vojske II. stopnje. Programe izvajajo predavatelji Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, pri delu pa jim pomagajo inštruktorji in/ali laboranti. Inštruktorji in laboranti imajo pomembno vlogo predvsem pri praktičnem izvajanju vojaškega izobraževanja. Opravljena izobraževanja so pogoj za opravljanje najzahtevnejših podčastniških dolžnosti v poveljstvih in enotah Slovenske vojske in Nato (Center vojaških šol, 2021a).

Višješolski študijski program Vojaški menedžment je zasnovan tako, da v prvem letniku vključuje vsebine tečaja Osnovno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje kandidatov za podčastnike Slovenske vojske ter tečaja Nadaljevalno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje za podčastnike Slovenske vojske I. stopnje. Vsebine Višjega tečaja za podčastnika – Nadaljevalnega vojaško-strokovnega izobraževanja in usposabljanja za podčastnike Slovenske vojske so vključene v drugi letnik izobraževanja (Center vojaških šol, 2021a). Predlog programa je v letu 2019 obravnaval Strokovni svet za VIU in ugotovil, da je predlog višješolskega študijskega programa Vojaški menedžment usklajen z vsemi pristojnimi institucijami v Slovenski vojski ter ustreza zahtevam in potrebam Slovenske vojske. Program zagotavlja pridobivanje znanj, ki so potrebna in predpisana za opravljanje najzahtevnejših podčastniških dolžnosti v poveljstvih in enotah Slovenske vojske in Nato (Center vojaških šol, 2021a).

Višješolski študijski program Vojaški menedžment temelji na podlagi poklicnih standardov višji štabni podčastnik/višji štabna podčastnica ter višji enotovni podčastnik/višja enotovna podčastnica, *Izhodišč za pripravo višješolskih študijskih programov* (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, 2016) in Zakona o višjem strokovnem izobraževanju (ZVSI, 2004), pri čemer so bile upoštevane specifičnosti ter zahteve vojaškega poklica. Vsebina programa je usklajena z obstoječimi internimi programi izobraževanja in usposabljanja, ki se izvajajo v Poveljstvu za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje. V program se lahko vpišejo samo vojaške osebe. V skladu z *Izhodišči za pripravo višješolskih študijskih programov* (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, 2016) so poleg obveznih vsebin vojaškega usposabljanja v študijski program vključeni dodatni predmeti: Vojaška terminologija v angleškem jeziku, Menedžment ter Komunikacijski in informacijski sistemi poveljevanja in kontrole, ki so vsi namenjeni pridobivanju generičnih kompetenc, skupnih vsem višješolskim študijskim programom (Center vojaških šol, 2021a).

V skladu z *Izhodišči za pripravo višješolskih študijskih programov* (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, 2016) struktura programa dosledno izhaja iz povezovanja zahtev razvoja stroke in zahtev trga dela. Višješolski študijski program Vojaški menedžment se odziva na potrebe vojaške stroke in organizacije, ki ima, kot predhodno zapisano, drugačne ali posebne značilnosti

kot druge stroke in organizacije. Vojska je hierarhična organizacija z jasnimi pravili, cilji in omejitvami. Vsebine izobraževanja so predpisane, obvezne in tudi zelo obsežne, zato program nima izbirnosti in odprtega kurikula (Center vojaških šol, 2021a).

Vsebine višješolskega študijskega programa Vojaški menedžment so smiselno oblikovane v modularno zasnovo. Pri tem modul predstavlja programsko enoto višješolskega študijskega programa. Sestavljajo ga študijski predmeti in praktično izobraževanje. Moduli so pripravljene na osnovi zahtev poklicnih standardov in generičnih kompetenc. Kompetence, znanje in spretnosti, ki jih zahtevata poklicna standarda, so v modulih smiselno povezani po andragoških načelih. Posebnost višješolskega študijskega programa Vojaški menedžment je, da so vsi moduli zasnovani kot obvezni moduli, saj slonijo na vsebinah internih programov vojaškega izobraževanja in usposabljanja za podčastnike v Slovenski vojski (Center vojaških šol, 2021a).

Program se izvaja izključno kot izredni študij. Vpis je omejen na vojaške osebe. Študenti, ki uspešno končajo študij po višješolskem študijskem programu Vojaški menedžment pridobijo naziv strokovne izobrazbe vojaški menedžer/vojaška menedžerka (okr.: voj. men.) ter 6. raven izobrazbe po SOK. S programom so določeni izvajalci posameznih predmetov. Izvajalci so predavatelji, inštruktorji in laboranti. Predavatelji izvajajo predavanja in vaje, inštruktorji vaje, laboranti pa kot sodelavci sodelujejo s predavateljem ali inštruktorjem pri pripravi in izvedbi laboratorijskih vaj. Izvajalci programa so pripadniki Slovenske vojske (Center vojaških šol, 2021a).

Zahtevano znanje izvajalcev programa je skladno z Zakonom o višjem strokovnem izobraževanju (ZVSI, 2004). Na podlagi navedenega so predavatelji pripadniki Slovenske vojske, ki imajo končano izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih najmanj druge bolonjske stopnje oziroma raven izobrazbe, pridobljeno po študijskih programih, ki v skladu z zakonom ustreza izobrazbi druge bolonjske stopnje. Inštruktorji imajo končano izobrazbo najmanj prve bolonjske stopnje oziroma raven izobrazbe, pridobljeno po študijskih programih, ki v skladu z zakonom ustreza izobrazbi prve stopnje. Laboranti pa imajo končano najmanj višjo strokovno izobrazbo (Center vojaških šol, 2021a).

Pogoj za vpis v 2. letnik je, da se v postopku priznavanja predhodno pridobljenega znanja prizna vsaj 40 kreditnih točk, ki so zahtevane za 1. letnik. V kolikor navedeni pogoj ni izpolnjen, prehajanje med študijskimi programi ni mogoče in se študent vpiše v prvi letnik (Center vojaških šol, 2021a).

V skladu s 14. členom *Odredba o ustanovitvi Višje vojaške strokovne šole* (Ministrstvo za obrambo, 2020a) se dejavnosti šole financirajo iz državnega proračuna, in sicer iz proračunske postavke ministrstva, pristojnega za obrambo, Generalštaba Slovenske vojske, ki se nanaša na izobraževanje in usposabljanje posameznikov.

Zakon o obrambi (ZObr, 2004) in Zakon o višjem strokovnem izobraževa-

nju (ZVSI, 2004) sta usklajena in zagotavljata potrebne zakonske podlage za delovanje v javnem sistemu šolstva akreditirane Višje vojaške strokovne šole (SOK 6).

Prva generacija študentov višješolskega študijskega programa Vojaški menedžment

Prva generacija študentov študijskega programa Vojaški menedžment je začela v študijskem letu 2021/22. Pred vpisom je Študijska komisija izvedla postopek priznavanja predhodno pridobljenih znanj študentov, ki so posredovali vloge za priznavanje predhodno pridobljenih znanj in izdala sklepe o priznavanju le-teh. Pred vpisom so pripadniki podpisali aneks k pogodbi o izobraževanju oziroma pogodbo o izobraževanju (Center vojaških šol, 2021a).

V prvo generacijo Vojaški menedžment so bili napoteni izključno pripadniki, ki so že opravili Osnovno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje kandidatov za podčastnike Slovenske vojske, Nadaljevalno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje za podčastnike Slovenske vojske I. stopnje in Nadaljevalno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje za podčastnike Slovenske vojske II. stopnje. Izvajalec navedenih vojaško-strokovnih izobraževanj in usposabljanj je Šola za podčastnike. Program Vojaški menedžment je pripravljen tako, da v prvem letniku obsega vsebine osnovnega vojaško-strokovnega izobraževanja in usposabljanja kandidatov za podčastnike v Slovenski vojski in nadaljevalnega vojaško-strokovnega izobraževanja in usposabljanja za podčastnike Slovenske vojske I. stopnje, v drugem letniku pa vsebine nadaljevalnega vojaško-strokovnega izobraževanja in usposabljanja za podčastnike Slovenske vojske II. stopnje. Na podlagi navedenega so bili izpeljani postopki priznavanja predhodno (neformalno) pridobljenih znanj in študenti so se vpisali neposredno v 2. letnik po programu Vojaški menedžment. Na podlagi navedenega so bili študenti vpisani neposredno v 2. letnik (Center vojaških šol, 2021a).

Višja vojaška strokovna šola je vpisne postopke za vpis študentov prve generacije Vojaški menedžment izpeljala do pričetka izvedbe izobraževanja. Izobraževanje je potekalo od 4. 10. 2021 do 14. 6. 2022, in sicer vsak ponedeljek in torek, preostale dneve v tednu pa so pripadniki opravljali delo na delovnem mestu, z izjemo enega tedna v mesecu marcu in enega tedna v maju, ko so bili na izobraževanju ves teden, in sicer na terenu. Izobraževanje je uspešno zaključilo vseh 9 napotnih pripadnikov Slovenske vojske (Center vojaških šol, 2021a).

Druga generacija študentov višješolskega študijskega programa Vojaški menedžment

Druga generacija študentov višješolskega študijskega programa Vojaški menedžment se je izobraževala v študijskem letu 2022/23. Pred vpisom je Štu-

dijska komisija izvedla postopek priznavanja predhodno pridobljenih znanj študentov, ki so posredovali vloge za priznavanje predhodno pridobljenih znanj in izdala sklepe o priznavanju le-teh. Izveden je bil tudi informativni dan. Pred vpisom so pripadniki podpisali pogodbo o izobraževanju (Center vojaških šol, 2022a).

V drugo generacijo Vojaški menedžment so bili napoteni pripadniki, ki so že opravili Osnovno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje kandidatov za podčastnike Slovenske vojske, Nadaljevalno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje za podčastnike Slovenske vojske I. stopnje in Nadaljevalno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje za podčastnike Slovenske vojske II. stopnje. Vsi pripadniki so imeli več kot 15 let delovnih izkušenj na podčastniški dolžnosti. Na podlagi navedenega so bili študenti vpisani neposredno v drugi letnik (Center vojaških šol, 2022a).

Višja vojaška strokovna šola je vpisne postopke za vpis študentov druge generacije Vojaški menedžment izpeljala do pričetka izvedbe izobraževanja. Izobraževanje je potekalo od 7. 11. 2022 do 17. 7. 2023, in sicer vsak ponedeljek in torek, preostale dneve v tednu pa so pripadniki opravljali delo na delovnem mestu, z izjemo enega tedna v mesecu aprilu in enega tedna v maju, ko so bili na izobraževanju ves teden (študijska ekskurzija). Izobraževanje je uspešno zaključilo vseh 5 napotениh pripadnikov Slovenske vojske (Center vojaških šol, 2022a).

Tretja generacija študentov višješolskega študijskega programa Vojaški menedžment

Tretja generacija študentov višješolskega študijskega programa Vojaški menedžment je študirala v študijskem letu 2023/24. Pred vpisom je Študijska komisija izvedla postopek priznavanja predhodno pridobljenih znanj študentov (vsi štabni vodniki), ki so posredovali vloge za priznavanje predhodno pridobljenih znanj in izdala sklepe o priznavanju le-teh. Izveden je bil tudi informativni dan. Pred vpisom so pripadniki podpisali pogodbo o izobraževanju (Center vojaških šol, 2023a).

V tretjo generacijo Vojaški menedžment so bili napoteni pripadniki, ki so že opravili Osnovno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje kandidatov za podčastnike Slovenske vojske, Nadaljevalno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje za podčastnike Slovenske vojske I. stopnje in Nadaljevalno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje za podčastnike Slovenske vojske II. stopnje. Na podlagi navedenega so bili študenti vpisani neposredno v drugi letnik (Center vojaških šol, 2023a).

Višja vojaška strokovna šola je vpisne postopke za vpis študentov tretje generacije Vojaški menedžment izpeljala do pričetka izvedbe izobraževanja. Izobraževanje je potekalo od 2. 10. 2023 do 3. 6. 2024, in sicer vsak ponedeljek in torek, preostale dneve v tednu pa so pripadniki opravljali redno delo

v enotah. Izobraževanje je uspešno zaključilo vseh 9 napotениh pripadnikov Slovenske vojske (Center vojaških šol, 2023a).

Četrta generacija študentov višješolskega študijskega programa Vojaški menedžment

Četrta generacija študentov študijskega programa Vojaški menedžment se je pričela v študijskem letu 2024/25, natančneje 1. oktobra 2024. V generacijo je vključenih 10 pripadnikov Slovenske vojske.

V bodoče, oziroma od leta 2025 naprej, je načrtovana napotitev od 15 do 20 pripadnikov Slovenske vojske na generacijo.

Visokošolsko strokovno izobraževanje v Slovenski vojski

Izobraževanje kandidatov za častnike je po sedanjem sistemu urejeno v obliki internega izobraževanja, v katerega se kandidati za častnike vpišejo po končani najmanj prvi bolonjski stopnji, ki jo pridobijo v okviru javnega izobraževalnega sistema. Po vstopu v Slovensko vojsko opravijo šolanje za častnike, po 15–17 mesecih izobraževanja pa postanejo častniki/poveljniki vodov, stari 28 let in več, kar je precej visoka starost, zato je po ugotovitvah Medresorske delovne skupine za pripravo modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske iz leta 2020, katere naloga je med drugim bila priprava institucionalnih, programskih, zakonodajnih, finančnih idr. izhodišč za oblikovanje in izvedbo modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske na dodiplomskem študiju, treba najti boljše rešitev in pripraviti ustrezen model za slovenske razmere, saj dosednji razvoj izobraževanja in usposabljanja za vojaško-obrambno področje v Republiki Sloveniji ni primerljiv z drugimi državami v evropskem prostoru (Ministrstvo za obrambo, 2021b). Delovna skupina je pri oblikovanju vzpostavitve modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske preučila ustrezne študije in analize oziroma domače in tuje izkušnje pri oblikovanju modela izobraževanja častnikov ter ob tem upoštevala predloge Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, da se prizadevanja usmerijo v interdisciplinarnost, z oblikovanjem modula vsebin, ki bi se izbirno ponudil v različnih študijskih programih (v zadnjem semestru prvostopenjskega študijskega programa, ki je praviloma namenjen pripravi diplomskega dela). Takšna ideja izbirnega modula, ki presega študijski program, je napredna in sledi ideji fleksibilizacije in modularizacije študija. Pripravi se program izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske na prvi bolonjski stopnji v sodelovanju z najmanj eno naravoslovno in najmanj eno družboslovno fakulteto, še boljše pa z več fakultetami, tako da bo celoten program akreditiran za področje 1031, vojaštvo in obramba. Tako bi vojaški poklic dobil ustrezne programe in smeri pa tudi nazive na diplomah. Zadnji, šesti semester pa naj bi bil izbirni in na voljo tudi študentom drugih študijskih programov.

Z namenom zasledovanja navedenega je bil v nadaljevanju izveden sestanek o vključevanju vojaškega sistema v javni izobraževalni sistem s predstavniki takratnega Centra vojaških šol in rektorjem UM, ki je izrazil pripravljenost za sodelovanje.

Tako je imenovana delovna skupina glede vzpostavitve modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske na dodiplomskem nivoju predlagala, da se najprej doseže dogovor s posameznimi fakultetami, ki so že sodelovale v okviru izvajanja vojaškega modula, in sicer da se sedanji (njihov) študijski program oziroma programi preoblikujejo v nov študijski program, ki ima KLASIUS vojaško kvalifikacijo (področje 1031 – vojaško usposabljanje, obrambne študije, vojaške vede, nacionalna varnost, teorija vojne), ki se izključno razlikuje v tem zadnjem semestru, v katerem je dodan nabor predmetov iz sedanjega vojaškega modula, kar bi bil model, veljaven za vse fakultete, univerze in samostojne visokošolske zavode. Kot dodatno možnost je delovna skupina predlagala ustanovitev samostojnega visokošolskega zavoda, v katerem bi bilo mogoče akreditirati tudi skupne programe, ki bi jih zavod izvajal skupaj z drugimi visokošolskimi zavodi. Akreditacija bi dolgoročno zagotovila visoko kakovost vojaškega izobraževanja častnikov. Delovna skupina je predlagala, da se možnost vojaškega modula izvaja časovno gledano vzporedno s procesi ustanavljanja samostojnega visokošolskega vojaškega zavoda (Ministrstvo za obrambo, 2021b).

Tudi izobraževanje častnikov Slovenske vojske je urejeno v obliki internega izobraževanja oziroma nadaljevalnega vojaškega izobraževanja, kar v Poveljstvu za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje izvajajo v Poveljniško štabni šoli kot štabni, višji štabni in generalštabni tečaj. Navedeno pomeni, da se slovenski častniki izobražujejo po programih, ki jih sprejme minister za obrambo (nekatera izobraževanja, npr. generalštabno šolanje trajajo tudi eno leto), ter tako pridobijo zahtevano znanje, ne pridobijo pa s tem formalne izobrazbe. Pomeni, da se častniki Slovenske vojske v svoji karieri veliko časa, let (interno) izobražujejo, ni jim pa s tem ni priznana tudi višja formalna izobrazba (Furlan, 2015).

Za pridobitev vojaškega poklica je treba opraviti precej daljše izobraževanje kot za veliko primerljivih civilnih poklicev, kar se kaže tudi v tem, da podčastniki in častniki, ki začenjajo delati na svoji prvi dolžnosti, niso več zelo mladi. To dejstvo je tudi eden od pomembnih izzivov, ki naslavlja razmišljanja o spremembah v vojaškem šolstvu (Bernik, 2021).

Primerjalne analize, ki jih je predhodno omenjena delovna skupina preučila so pokazale, da imajo vse razvite države vojaško izobraževanje po večini urejeno v obliki obrambnih univerz, za razliko od Slovenije. Posledično se vojaško izobraževanje v Sloveniji razvija počasi, področje 1031 Vojaštvo in obramba v klasifikaciji KLASIUS 16 ni zapolnjeno s poklici na tem področju, v nasprotju s področjem 1032 Varnost, varovanje, zaščita in reševanje. Vojaški

poklici, »ki to niso«, so klasificirani v okviru nacionalnih poklicnih kvalifikacij, ker za področje 1031 v evidenci visokošolskih zavodov in študijskih programov ni akreditiran noben zavod ali študijski program v Republiki Sloveniji. Po mnenju delovne skupine za pripravo modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske na drugi in tretji bolonjski stopnji je rešitev izobraževanja za potrebe Slovenske vojske na drugi bolonjski stopnji vojaško izobraževanje, ki ga je treba z določenimi programskimi spremembami integrirati v javni študijski program druge stopnje, v okviru katerega bi (bistveno mlajši) častniki Slovenske vojske dosegli zahtevano stopnjo izobrazbe (npr. že major, in ne šele polkovnik, drugo bolonjsko stopnjo). Tudi v tem primeru (na podiplomskem izobraževanju) je bilo predlagano oblikovanje visokošolskega izobraževalnega zavoda (v Slovenski vojski) z javno akreditacijo (enega študijskega programa na drugi bolonjski stopnji) na področju izobraževanja in znanstvenoraziskovalnega dela na področju vojaških ved, s čimer bi bilo omogočeno aktivno vključevanje v nacionalno in mednarodno izobraževalno in znanstveno raziskovalno skupnost (in obratno), tako učiteljev kot študentov ter uvrstitev častniškega poklica v slovenski bolonjski izobraževalni sistem kot enakopravnega drugim (Ministrstvo za obrambo, 2021b).

Razvoj visokošolskega strokovnega izobraževanja v Slovenski vojski

Ko se je v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja začela razprava o vojaškem izobraževanju slovenskih častnikov, je bila osnovna ideja upoštevati posebne nacionalne značilnosti, kot so potreba po majhnem številu vojaških častnikov, različne zgodovinske okoliščine itd. Kot je bilo sklenjeno na konferenci o izobraževanju častnikov Slovenske vojske, ki jo je 28. septembra 1994 organiziralo Ministrstvo za obrambo, naj bi izobraževanje bodočih častnikov temeljilo na sistemu civilnega javnega izobraževanja, tako imenovano funkcionalno izobraževanje (lahko bi mu rekli »vojaško izobraževanje in usposabljanje«) pa naj bi izvajale izobraževalne ustanove v Slovenski vojski (Garb, 2017, str. 34)

Pred približno 10–15 leti se je pojavila ideja o ustanovitvi vojaške akademije v Sloveniji. Dejstvo, da je bilo v zgodovini na slovenskem ozemlju nekaj kadetskimi šol, je bilo presenetljivo, saj je bila večina deležnikov prepričana, da se je konvergentni sistem vojaškega izobraževanja ustalil v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja. Poleg tega se njen učni načrt ne more bistveno razlikovati od že obstoječega programa obramboslovja na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani. Prav tako so bili v tem obdobju nekateri vojaški študijski programi vzpostavljeni tudi na drugih civilnih fakultetah. Zamisel je bila presenetljiva tudi zaradi trendov v drugih državah (Poljska, Češka), kjer so se vojaške akademije postopoma spremenile v politološke fakultete (Garb, 2017, str. 36). Bernikova (2021, str. 34) ocenjuje, da je poseben izziv pri tem organizacijska umeščенost vojaškega izobraževanja in usposabljanja v slovenskem

nacionalnem prostoru, ki je omejen z zakonodajo na področju izobraževanja, saj ta omejuje možnosti za vključevanje vojaškega izobraževanja v javni izobraževalni sistem. Slovenska vojska je do zdaj veliko prizadevanj in energije vložila v razprave, simpozije in posvete na temo razvoja izobraževanja in usposabljanja častnikov. Že decembra 2016 je bila oblikovana medresorska delovna skupina v sodelovanju med ministrstvom za obrambo in ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport zaradi vključitve vojaškega izobraževanja v javni izobraževalni sistem. Ne glede na to pa je bil v praksi večji premik narejen le na področju izobraževanja podčastnikov z ustanovitvijo Višje vojaške strokovne šole in akreditacijo višješolskega strokovnega programa. Vključitev v javni izobraževalni sistem na področju visokega šolstva ostaja za Slovensko vojsko izziv. Ta vključitev je nujna zaradi zagotavljanja visoke kakovosti izobraževanja častnikov, vendar ob trenutni šolski zakonodaji otežena (Bernik, 2021, str. 37).

V preteklosti so bili že narejeni koraki v povezovanju višjega štabnega šolanja častnikov z magistrskim študijem na civilnih fakultetah, vendar je ta projekt po nekaj letih zamrl. Vojaški modularni sistem je začel potekati že leta 2005 na Fakulteti za družbene vede znotraj študija obramboslovja, pozneje pa so sledile še izvedbe v povezavi z drugimi fakultetami. Pridobitev izobrazbe druge bolonjske stopnje je pogoj za napredovanje častnikov v čin polkovnik (Bernik, 2021, str. 38).

Leta 2020 je bila ustanovljena nova medresorska delovna skupina za pripravo strategije za oblikovanje modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske (Ministrstvo za obrambo, 2021b). Leta 2020 je minister za obrambo izdal *Usmeritve za načrtovanje operativnih, materialnih in organizacijskih priprav za uporabo Slovenske vojske v letih 2020 in 2021* (Ministrstvo za obrambo, 2020b), v katerih je bilo (ponovno) zahtevano oblikovanje programa prve in druge bolonjske stopnje za častniški kader Slovenske vojske. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je podprlo projekt, h kateremu so pristopile nekatere fakultete ljubljanske, mariborske, primorske univerze in druge ter oblikovale visokošolske izobraževalne programe na prvi stopnji z izbirnim vojaškim modulom. S temi modularnimi programi bo dosežen cilj, da bo Slovenska vojska pridobila na začetne dolžnosti mlajše častnike. Kljub temu se v smislu celovite rešitve vojaškega izobraževanja častnikov pojavljajo zamisli o ustanovitvi vojaške visoke šole (akademije, fakultete oziroma visoke strokovne šole kot samostojnega visokošolskega zavoda), ki sicer segajo že v začetke slovenskega vojaškega šolstva. Že leta 1992 je nastal osnutek programa vojaške akademije, leta 2007 pa elaborat za ustanovitev vojaške fakultete (Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, 2007). Eden ključnih problemov pri realizaciji ideje o lastni visokošolski instituciji je njena organizacijska umestitev, saj trenutna šolska zakonodaja onemogoča ustanovitev visoke šole znotraj ministrstva za obrambo. Zakon o visokem šolstvu

(ZViS-UPB7, 2012) namreč določa pogoje in pravila za izvajanje visokošolske dejavnosti v Sloveniji. Po ZViS visokošolski zavod statusno-pravno ne more biti notranja organizacijska enota SV in mora biti hkrati pravna oseba, vpisana v sodni register. Druga rešitev, ki jo vidi Bernikova (2021, str. 39), pa je ustanovitev samostojnega visokošolskega zavoda, ki bi deloval zunaj ministrstva za obrambo, pri čemer bi financiranje uredili prek ministrstva. Z ustanovitvijo lastne visokošolske ustanove bi lahko izvajali tudi skupne študijske programe z drugimi visokošolskimi zavodi iz Republike Slovenije ali tujine (Bernik, 2021).

Ne glede na navedeno Slovenska vojska v tridesetih letih obstoja lastne vojaške organizacije kljub številnim poskusom ni bila uspešna pri vključitvi sistema vojaškega izobraževanja v javni izobraževalni sistem Republike Slovenije. Le v krajšem obdobju izvajanja vojaškega izobraževanja je Slovenski vojski uspelo deloma v programe višjega štabnega šolanja vključiti vsebine programov in izvajalce iz javnega izobraževalnega sistema, kar je omogočilo slušateljem, da so jim del vsebin programa priznavali na programih visokošolskega izobraževanja na drugi stopnji na treh fakultetah ljubljanske, mariborske in primorske univerze (Ščavničar, 2023). V okviru generalštabnega šolanja oziroma na tretji stopnji se to še ni zgodilo.

Slovenska vojska ima vzpostavljene tečajne oblike vojaškega izobraževanja, ki niso primerljive s standardi visokošolskih kvalifikacij, tečaji niso uvrščeni na primerno raven izobraževanja skladno z evropskim sistemom vrednotenja izhodov učenja (ECTS) (angl. *European Credit Transfer and Accumulation System*). Slovenska vojska evropski sistem prenosa in zbiranja kreditnih točk uporablja zgolj za oblikovanje obsega obremenitve slušateljev tečajev (Ščavničar, 2023). Ugotovitve medresorske delovne skupine za pripravo modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske iz leta 2020 so, da razvoj izobraževanja in usposabljanja za vojaško-obrambno področje v Republiki Sloveniji ni primerljiv z drugimi državami v evropskem prostoru, zato bi bilo treba oblikovati ustrežnejšo rešitev oziroma pripraviti ustrezen model za slovenske razmere (Ministrstvo za obrambo, 2021b).

V Slovenski vojski se že nekaj let potrjuje ideja po prenovi sistema vojaškega izobraževanja in usposabljanja častnikov. V interesu častniškega zbora Slovenske vojske poleg utrjevanja vojaške poklicne kulture in poklicne avtoritete je uveljavitev temeljne značilnosti vsakega poklica, to je avtonomija v vojaškem izobraževanju in razvoju ter pri upravljanju strokovnega znanja častnikov in njihovem družbenem priznavanju. Ministrstvo za obrambo in Slovenska vojska sta se v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport v zadnjih desetih letih angažirala v okviru projektov izpopolnjevanja vojaškega izobraževanja in usposabljanja slovenskih častnikov. V sklopu navedenega in na podlagi evropske pobude je bila, med drugim vzpostavljena hibridna oblika izobraževanja s preverljivimi izhodi učenja (Ščavničar, 2023; Ribič, 2027, str. 42–43).

Slovenski vojski je v zadnjih nekaj letih sicer uspelo integrirati del vojaških vsebin v programe javnega izobraževalnega sistema in je tako v letu 2025 pričela z izvajanjem Vojaškega modula, ki omogoča študentom, vpisanim na slovenske fakultete oziroma univerze, da poslušajo vsebine vojaških predmetov, vendar navedeno ne predstavlja systemske rešitve v okviru prvostopenjskega izobraževanja v Slovenski vojski ali ciljne in namenske napotitve pripadnikov Slovenske vojske (generacije slušateljev) na izobraževanje, temveč gre za omogočanje možnosti študentom, štipendistom, ki so vpisani na različne fakultete oziroma univerze v Republiki Sloveniji, da v sklopu predmetnika visokošolskih študijskih programov Vojaškega modula oziroma vojaške smeri na prvi stopnji v 6. semestru, v kolikor se za to odločijo, poslušajo vsebine treh vojaških predmetov, in se lahko, po zaključku študija, v primeru interesa po zaposlitvi v Slovenski vojski v njej tudi zaposlijo. Tovrstna integracija dela vojaških vsebin v javno izobraževalni sistem sicer nedvomno predstavlja uspešen rezultat večletnih prizadevanj Slovenske vojske v sklopu povezovanj z javnimi izobraževalnimi institucijami v Republiki Sloveniji in pomeni korak naprej v daljšem stagnacijskem obdobju na področju izobraževanja v Slovenski vojski ter kaže na sinergijo med vojaškim in civilnim sodelovanjem, vendar ne pomeni tudi končne zelene rešitve v smislu celovite prenove sistema prvostopenjskega vojaškega izobraževanja (častnikov) v Slovenski vojski. Ne glede na navedeno Vojaški modul predstavlja preboj(no hibridno novost) v okviru prvostopenjskega izobraževanja potencialnih častnikov Slovenske vojske in odpira priložnosti za prihodnje sinergije med Slovensko vojsko, Ministrstvom za obrambo in javno izobraževalnim sistemom v Republiki Sloveniji v okviru nadaljnega preoblikovanja sistema vojaškega izobraževanja in usposabljanja.

V Republiki Sloveniji je izobraževanje častnikov pomembno področje, zato je potrebno, da ne ostane na ravni internega izobraževanja. Častniki Slovenske vojske se namreč skozi vso vojaško kariero izobražujejo in izpopolnjujejo. Vseživljenjsko izobraževanje častnikov poteka v vseh oblikah izobraževanj in usposabljanj na šolah v Poveljstvu za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje ter na vojaških ustanovah v tujini. Izobraževanje častnikov bi bilo treba ovrednotiti in mu skozi sistem priznavanja izhodov učenja priznati kompetence oziroma javno veljavno izobrazbo (Ščavničar, 2023). Skladno z navedenim v Slovenski vojski že nekaj let potekajo intenzivne razprave o ustreznem preoblikovanju oziroma modernizaciji vojaškega izobraževanja in usposabljanja častnikov Slovenske vojske.

Modernizacija izobraževalnega procesa častnikov poteka tudi v drugih državah v okviru Evropske unije. Vojaške ustanove si na eni strani prizadevajo izboljšati pripravo bodočih častnikov, ki bi lahko odgovorile na obrambne izzive in okrepile sodelovanje na evropski ravni, na drugi strani pa razvijajo sodobne izobraževalne procese in metode poučevanja. Te spremembe se ude-

janjajo z intenzivnim povezovanjem med vojaškimi in civilnimi izobraževalnimi ustanovami v nacionalnih izobraževalnih sistemih držav zaveznic in članic Evropske unije. Skupni napor vojaških izobraževalnih ustanov držav Evropske unije so pripomogli k oblikovanju koncepta skupnih poklicnih kvalifikacij in posledično standardov evropskega vojaškega izobraževanja častnikov, kar prispeva k razvoju enotne vojaške strateške kulture in poveča možnost interoperabilnosti ter sodelovanja med državami Evropske unije na področju vojaške obrambe in varnosti. Vstop v Nato je obetal, da bo Republika Slovenija postala enakovredni partner v družbi vojaških izobraževalnih ustanov držav članic. Ker vključitev vojaškega izobraževanja v javni izobraževalni sistem (akreditacija programov in izvajalcev vojaškega izobraževanja in usposabljanja) ni bil uspešen, je Slovenija postala in ostala le partnerska država na področju vojaškega izobraževanja in ne polnopravni partner (Ščavničar, 2023).

V Slovenski vojski trenutno poteka prenova programov, v sklopu katere se bodo pripravile spremembe oziroma dopolnila obstoječih programov štabnega, višje štabnega in generalštabnega vojaškega izobraževanja častnikov in častnic Slovenske vojske, tako, da bi slušatelji po končanem generalštabnem vojaškem izobraževanju pridobili drugo bolonjsko stopnjo (Generalštab Slovenske vojske, 2024). Omenjena pobuda sledi ciljem takrat veljavne Resolucije o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2040 (ReDPROSV40, 2023), obstoječe Resolucije o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2040 (ReSDPROSV40-1, 2025), kot tudi obstoječim ciljem *Srednjeročnega obrambnega programa Republike Slovenije 2023–2028* (Vlada Republike Slovenije, 2023). Ali in kako uspešna ter učinkovita bo Slovenska vojska pri tem, bo (kmalu) pokazal čas.

Visoka vojaška šola

Leta 2022 je bila sprejeta Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2035 (ReDPROSV35) (2022). Skladno z določili takratne veljavne resolucije (ReDPROSV35, 2022) (poglavje 8.5.1 Vojaško izobraževanje), ki jo je sprejel Državni zbor na seji 2. februarja 2022, so bila, med drugim, podana izhodišča, da Slovenska vojska z uveljavitvijo standardov javnega izobraževalnega sistema in sodobnih oblik izobraževanja v Slovenski vojski, s sistematičnim razvijanjem izobraževalnih programov prve in druge bolonjske stopnje in z razvojem lastne znanstvenoraziskovalne dejavnosti in postopnega izobraževanja častnikov tudi na tretji bolonjski stopnji razvije sodoben koncept izobraževanja častniškega kadra, kar je Slovenska vojska tudi storila.

V povezavi z navedenim ter ugotovitvami Medresorske delovne skupine za pravo modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske

(Ministrstvo za obrambo, 2021b) na dodiplomskem (prva bolonjska stopnja) in podiplomskem študiju (druga in tretja bolonjska stopnja) je bila v nadaljevanju sprejeta odločitev načelnika Generalštaba Slovenske vojske, da se v Slovenski vojski ustanovi Visoka vojaška šola, ki bo omogočila:

- uresničenje smernic razvoja VIU, kot ga opredeljuje navedena resolucija;
- izvedbo zahtevanih postopkov, skladno s postopki in procedurami, ki veljajo v javno izobraževalnem sistemu do razpisa v nove študijske programe prve bolonjske stopnje z vojaškim modulom skupaj s fakultetami, ki bodo razpisale nove programe;
- pričetek postopkov izbora predavateljev in procesov za pridobitev habilitacij;
- pričetek aktivnosti posodobitve sistema izobraževanja častniškega kadra, z uveljavitvijo standardov javnega izobraževalnega sistema.

Visoka vojaška šola je bila ustanovljena kot notranja organizacijska enota v okviru Centra vojaških šol, katere osnovno poslanstvo je bilo, da v sodelovanju z visokošolskimi ustanovami v Republiki Sloveniji organizira in izvaja javno veljavne visokošolske študijske programe prve bolonjske stopnje ter študijske programe na področju vojaških ved za pridobitev javno veljavne izobrazbe druge bolonjske stopnje. Prav tako je bila pristojna za organizacijo in izvedbo strokovne in znanstvenoraziskovalne dejavnosti ter sistematičen razvoj vojaške znanstvene discipline na področju vojaških ved, z letom 2025 pa pristojna za pričetek izvajanja Vojaškega modula, ki pomeni integracijo vojaškega izobraževanja v sistem javnega izobraževanja.

Kmalu zatem je bila leta 2023 sprejeta nova resolucija, in sicer Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2040 (ReDPROSV40, 2023), v kateri je opredeljeno (poglavje 8.5 Vojaško izobraževanje in usposabljanje), da bo Slovenska vojska zaradi krepitev profesionalnosti in strokovnosti častnikov, vzpostavitve organizacijske kulture, voditeljskih veščin, tehnične kulture, vojaške etike in krepitev bojnega značaja, pripadnosti in morale njenih pripadnikov prilagodila izvajanje izobraževalnega procesa, programov, modulov in predmetnikov spreminjajočim se zahtevam vojaških poklicev, pri čemer bo pomembno uveljavljanje preglednih standardov in meril za doseganje zahtevane ravni strokovnosti. Pri razvoju vojaškega izobraževanja naj bi bil v sodelovanju s slovenskimi izobraževalnimi ustanovami in sorodnimi tujimi izobraževalnimi ustanovami oblikovan sodobnejši izobraževalni sistem Slovenske vojske. Iz omenjene resolucije (ReDPROSV40, 2023) izhaja, da bo verodostojnost izobraževalne dejavnosti vidna v posodobitvi vojaškega izobraževanja in integraciji javno veljavnih standardov pri izvajanju vojaškega izobraževanja ter v višanju zah-

tev rezultatov vojaškega izobraževanja. Iz resolucije ReDPROSV40 (2023) izhaja tudi namera po zagotovitvi kompetentnega vojaškega učiteljskega kadra, vzpostavitev povezovanja prek znanstvenoraziskovalne dejavnosti in sodelovanje z nacionalnimi ter mednarodnimi izobraževalnimi ustanovami in izobraževalnimi ustanovami drugih držav. Resolucija ReDPROSV40 (2023) tudi določa, da bo Center vojaških šol (po novem Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje) v okviru razvoja in strukturno-organizacijske umestitve vojaškega izobraževanja izvedel posodobitev programa izobraževanja častniškega kadra Slovenske vojske. V program šolanja kandidatov za častnike Slovenske vojske pa bo uveden vojaški modul visokošolskega izobraževalnega programa prve bolonjske stopnje (SOK 7), ki se bo izvajal na visokošolskih ustanovah in v sodelovanju s Šolo za častnike. Skladno z resolucijo naj bi se vojaško izobraževanje častnikov razvijalo z vključevanjem znanstvenoraziskovalne dejavnosti, s poudarkom na proučevanju operativnih izkušenj Slovenske vojske, izkušenj iz sodobnih oboroženih spopadov ter na podlagi vpliva novih tehnologij na razvoj Slovenske vojske. Tako bodo programi kariernega vojaško-strokovnega izobraževanja povezovali razvoj vojaškega znanja in oblikovali prakso razvojno raziskovalne dejavnosti, ki bo temelj za posodobitev programov kariernega izobraževanja častniškega kadra Slovenske vojske. V naslednjem obdobju pa bo ena izmed nalog sistematično uveljavljanje kompetenc, pridobljenih na kariernih izobraževanjih častnikov v javnem izobraževalnem sistemu, kot priznavanje mikrodokazil. V prvem razvojnem obdobju bo Slovenska vojska v sodelovanju z javnim izobraževalnim sistemom Republike Slovenije in ob vsakoletni evalvaciji razvijala in izvajala modularno izobraževanje pripadnikov Slovenske vojske na prvi (SOK 7) in drugi stopnji (SOK 8) bolonjskega študija. Po preteku prvega razvojnega obdobja pa bo Ministrstvo za obrambo v sodelovanju s soizvajalci izvedlo evalvacijo in presodilo, ali je treba ustanoviti poseben vojaški visokošolski zavod. Zaradi izmenjave in pridobivanja izkušenj, znanja ter dobrih praks bodo pripadniki Slovenske vojske napoteni tudi na dodatna izobraževanja in usposabljanja v tujino, ki bodo del karierne poti posameznika. Pri izobraževanju in usposabljanju pa bo treba zagotavljati povezanost izobraževalnih procesov z usklajevanjem programov izobraževanja in usposabljanja, znanstvenih dosežkov ter dognanj med vojaškimi in civilnimi raziskovalnimi ter izobraževalnimi organizacijami in ustanovami. Pred kratkim je bila sicer sprejeta nova resolucija (ReDPROSV40-1, 2025), vendar v tem delu ničesar ne spreminja.

Iz poglavja 9.6 (Vojaško izobraževanje in usposabljanje) resolucije (ReDPROSV40-1, 2025) izhaja vloga Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, ki bo v prihodnje postalo referenčno jedro znanstvenoraziskovalne in razvojne dejavnosti na področju vojaških ved, ter bo z razvojem in prenosom raziskovalnih spoznanj in metod prispevalo h krepitvi razvoja Slovenske vojske, nacionalno-varnostnega sistema Republike Slovenije ter

h komplementarnosti domačih in mednarodnih raziskovalnih dosežkov na vojaškem področju. Prav tako bo sistematično razvijalo vojaško znanost kot sistem vojaških ved, izvajalo raziskave in razvojne projekte, objavljalo raziskovalne rezultate ter jih prenašalo v prakso in razvoj vojaške, obrambne ter varnostne politike. Spoznanja na raziskovalnem področju pa bodo raziskovalci redno vključevali v pedagoško delo in posodobitve programov vojaškega izobraževanja (ReDPROSV40-1, 2025).

Glede na to, da je v letu 2024 prišlo do preoblikovanja Centra vojaških šol v Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje in s tem tudi do preoblikovanja organizacijske strukture in poslanstva notranjih organizacijskih enot ter zaradi neuspelega preteklega poskusa spremembe zakonodaje na področju izobraževanja oziroma neustrezne normativne podlage, Visoka vojaška šola trenutno ostaja na ravni organizacijske enote Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, in ni primerljiva visokošolskemu zavodu v javno-izobraževalnem sistemu. Namreč, Zakon o obrambi (ZObr, 2004) in Zakon o visokem šolstvu (ZViS-UPB7, 2012) nista usklajena in ne zagotavljata potrebne zakonske podlage za delovanje v javnem sistemu šolstva akreditirane Visoke vojaške šole (SOK 7). Tako ostaja nerešeno vprašanje, ki bi zagotavljalo zakonski okvir za delovanje Visoke vojaške šole za izvajanje visokošolskega strokovnega izobraževanja, zato je Visoka vojaška šola trenutno zgolj strukturno umeščena v Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje kot notranja organizacijska enota, in ni akreditirana v javnem visokošolskem okolju.

Posledično s tem je v precejšnji meri tudi okrnjen razvoj vojaškega izobraževanja in usposabljanja v Slovenski vojski (Furlan, 2015).

Sporazumi o sodelovanju na področju izobraževanja in usposabljanja ter znanstvenega raziskovanja in razvoja

Ministrstvo za obrambo in Slovenska vojska se zavedata stanja in aktualnih izzivov na področju vojaškega izobraževanja in usposabljanja ter potreb po doseganju zmogljivosti vojaškega izobraževanja in usposabljanja, zato je ministrstvo z namenom izboljšanja stanja v letu 2023 sklenilo več pisnih sporazumov o sodelovanju na področju izobraževanja in usposabljanja ter znanstvenega raziskovanja in razvoja z univerzami, fakultetami in samostojnimi visokošolskimi zavodi v RS. Navedeni sporazumi so med drugim podlaga za študijske programe s področja vojaških ved, obramboslovja in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Tako je bil 22. 6. 2023 podpisan sporazum o sodelovanju navedenega ministrstva z Univerzo v Ljubljani in Univerzo na Primorskem. Sporazum so podpisali minister za obrambo ter rektor Univerze v Ljubljani in rektor Univerze na Primorskem (Ministrstvo za obrambo, 2023a). 11. 9. 2023 je ministrstvo podpisalo enak sporazum s samostojnima visokošolskima zavodoma Alma Ma-

ter Europaea – ECM iz Maribora in Fakulteto za organizacijske študije v Novem mestu. Sporazuma so podpisali minister za obrambo, glavni tajnik Alma Mater Europaea ter dekan Fakultete za organizacijske študije (Ministrstvo za obrambo, 2023b). 5. 2. 2024 so podpisali še sporazum z Univerzo v Mariboru. Sporazum so podpisali minister za obrambo in rektor Univerze v Mariboru (Ministrstvo za obrambo, 2024a).

Sporazumi omogočajo dolgoročno sodelovanje na področju izobraževanja in usposabljanja ter znanstvenega raziskovanja in razvoja, ki bo potekalo na več področjih, pri čemer bodo oblike sodelovanja podrobneje urejene v pogodbah, ki bodo podpisane naknadno, in sicer pri:

- dodiplomskih in podiplomskih študijskih programih, povezanih s področjem vojaških ved, obramboslovja ter sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami;
- izvedbi dela študijskega programa vojaškega modula v okviru akreditiranih visokošolskih strokovnih in univerzitetnih študijskih programov univerze;
- habilitiranju zaposlenih na ministrstvu v nazive visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev ter visokošolskih in raziskovalnih sodelavcev;
- načrtovanju in usklajevanju temeljnega, aplikativnega in razvojnega dela predvsem na področju vojaških ved, obramboslovja ter sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

V sklopu navedenega gre za pogodbe, povezane z dodiplomskimi in podiplomskimi študijskimi programi, povezanimi s področjem vojaških ved, obramboslovja ter sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in pogodbe o izvedbi dela študijskega programa vojaškega modula v okviru akreditiranih visokošolskih strokovnih in univerzitetnih študijskih programov univerze. Skladno s podpisanimi sporazumi bo obrambno ministrstvo z visokošolskimi zavodi združevalo opremo, kadre in sredstva, v raziskovalnih projektih pa bodo lahko sodelovali tudi študenti, ki bodo v študijskem programu izbrali vojaški modul. S tem bo mladim omogočeno, da si kot državljani in državljanke Republike Slovenije pridobijo znanje in izkušnje, s katerimi bodo posredno prispevali k večji odpornosti družbe v spremenljivih varnostnih razmerah (Ministrstvo za obrambo, 2024a).

Vojaški modul

Ministrstvo za obrambo in Slovenska vojska sta v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport v zadnjih desetih letih razvijala projekte izpopolnjevanja vojaškega izobraževanja in usposabljanja slovenskih častnikov. Leta 2021 se je začel projekt oblikovanja hibridnega izobraževanja po evropskem konceptu priprave novih oblik izobraževanja, za katerega se med

državami članicami EU vzpostavlja formalni okvir uveljavitve oblik izobraževanja s preverljivimi izhodi učenja. Priznavanje znanja poteka s kreditiranjem (ECTS), ki ga izvajajo ustanove izobraževanja in usposabljanja ter zasebne organizacije v sistemu formalnega izobraževanja priznavanja pristojnosti. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je podprlo projekt, h kateremu so pristopile nekatere fakultete ljubljanske in mariborske univerze ter oblikovale visokošolske izobraževalne programe na prvi stopnji z izbirnim vojaškim modulom (Ministrstvo za obrambo, 2021a).

V zadnjih nekaj letih so potekale intenzivne priprave za sklenitev pogodb o izvedbi vojaškega modula, ki so ga in še bodo v okviru visokošolskih izobraževalnih programov akreditirali visokošolski zavodi. Razpis študijskih programov z akreditiranim vojaškim modulom je v izključni domeni visokošolskih zavodov. Prvi programi so bili potrjeni že jeseni 2021. Septembra 2023 je bilo na ljubljanski univerzi akreditiranih devet programov, deset jih je v fazi akreditacije, na mariborski univerzi je akreditiran en program, eden je v fazi akreditacije, na primorski univerzi sta akreditirana dva programa, eden je v postopku akreditacije, štirje programi pa so akreditirani na samostojnih visokošolskih zavodih (Center vojaških šol, 2021b; 2022b; 2023b).

Vojaški modul ustreza usmerjenim učnim dosežkom in standardom, ki vodijo do priznavanja učnih izidov v procesu visokošolskega izobraževanja ter učnim potrebam izobraževanja kandidatov za častnike. Opredeljen je kot študij širokega spektra vojaških vsebin in je namenjen razvijanju kompetenc za zmožnost integriranja interdisciplinarnega znanja ter načinov mišljenja v okviru visokošolskega študijskega programa. Udeležijo se ga lahko posamezniki, ki si želijo pridobiti znanje s področja vojaških ved, zlasti tisti, ki razmišljajo o zaposlitvi v Slovenski vojski po koncu visokošolskega izobraževanja. Izobraževanje udeležencem omogoča razvijanje temeljnih strokovnih kompetenc, ki jih potrebuje vsak vojaški častnik za opravljanje poklica. Udeleženci vojaškega modula pridobijo temeljno strokovno znanje, veščine in sposobnosti s področja vojaških ved, specifično znanje s področja veščine vojskovanja in vojaškega vodenja ter znanje reševanja taktičnih problemov. Opravljen vojaški modul posamezniku bistveno skrajša čas postavitve na začetne častniške dolžnosti ob zaposlitvi v Slovenski vojski. Slovenska vojska se skupaj z visokošolskimi zavodi vključuje v izvedbo vojaškega modula, ki so ga akreditirali v okviru svojih študijskih programov na prvi bolonjski stopnji izobraževanja (Center vojaških šol, 2021b; Ministrstvo za obrambo, 2021a).

Vojaško strokovno izobraževanje Vojaški modul poteka skladno s programom in po predmetniku visokošolskih študijskih programov Vojaškega modula oziroma vojaške smeri in temelji na podpisanih pogodbah o izvedbi vojaškega modula. Predmetnik obsega tri predmete: Vojaška delovanja – 9 ECTS točk, Vojaški menedžment, voditeljstvo in vojaška etika – 8 ECTS točk in Vojaški obrambni sistemi – 5 ECTS točk, skupaj 22 ECTS točk. Izobraževanje traja

15 tednov, sledi izpitno obdobje v trajanju enega tedna, kar skupaj predstavlja 16 tednov (Center vojaških šol, 2021b, 2022b, 2023b; Univerza Alma Mater Europaea, 2025).

Z uvedbo Vojaškega modula je vojaško izobraževanje in usposabljanje postalo del javnega izobraževalnega sistema Republike Slovenije. Predmetnike vojaškega modula so v okviru Univerze v Mariboru potrdile Fakulteta za logistiko, Fakulteta za organizacijske vede, Fakulteta za varnostne vede, v okviru Univerze v Ljubljani, Fakulteta za pomorstvo in promet ter Univerza Alma Mater Europaea in Fakulteta za organizacijske študije. V teku pa je akreditacija predvidoma 20 visokošolskih programov (Center vojaških šol, 2021b, 2022b, 2023b).

Prva generacija študentov visokošolskega študijskega programa Vojaški modul

Z načrtom vojaškega izobraževanja in usposabljanja Slovenske vojske za študijsko leto 2024/2025 je bilo določeno, da lahko na prvo izvedbo visokošolskega študijskega programa Vojaškega modula sprejmejo do 10 študentov. Podlaga za vstop v program Vojaškega modula je izpolnjevanje splošnih pogojev skladno s študijskimi programi univerz in fakultet oziroma drugih visokošolskih zavodov, s katerimi ima Ministrstvo za obrambo sklenjene sporazume oziroma pogodbe o sodelovanju visokošolskih zavodov ter posebnih pogojev za vstop in bivanje v objektih Slovenske vojske. Za izvajalca modula za izvedbo vsebin vojaških predmetov po predmetniku visokošolskih študijskih programov Vojaškega modula oziroma vojaške smeri, šesti semester, je bila določena Slovenska vojska, konkretno Visoka vojaška šola. Vojaški modul se izvaja v objektu Kadetnica v Mariboru, kjer je študentom tekom izvedbe izobraževanja tudi omogočena nastanitev. Z namenom kakovostne in učinkovite izvedbe modula je Slovenska vojska pred pričetkom izvedbe izvedla pravočasne priprave in organizacijo prve izvedbe visokošolskega študijskega programa Vojaškega modula (Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, 2025).

Skladno z *Odredbo o izvedbi vojaških predmetov študijskih programov vojaškega modula oziroma vojaške smeri (šesti semester) v okviru akreditiranih visokošolskih študijskih programov* (Ministrstvo za obrambo, 2024b) in *Ukazom za organiziranje in izvedbo visokošolskega študijskega programa predmetov Vojaškega modula v Visoki vojaški šoli* (Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, 2025) se je v študijskem letu 2024/25 pričel prvič izvajati Vojaški modul. Prva generacija študentov visokošolskega študijskega programa Vojaški modul je pričela z izobraževanjem 24. 2. 2025 in je trajalo do 30. 5. 2025. V prvo generacijo Vojaškega modula je bilo vključenih 5 študentov iz različnih fakultet oziroma univerz v Republiki Sloveniji.

Po končanem izobraževanju, tj. po 30. 5. 2025, so se ob izpolnjevanju pogo-

jev kandidati za častnike lahko pridružili poklicnemu usposabljanju programa Splošnega vojaškega izobraževanja in usposabljanja kandidatov za častnike Slovenske vojske, ki ga izvaja Šola za častnike Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje (Ministrstvo za obrambo, 2024b).

Sklep

Sistem vojaškega izobraževanja in usposabljanja je zasnovan tako, da se posamezniki z določeno izobrazbo zaposlijo v Slovenski vojski in v času kariernega razvoja svoje znanje nadgrajujejo z internimi izobraževanji in usposabljanji. Ta se izvajajo na šolah (in centru) v Poveljstvu za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje in sicer na Šoli za podčastnike, Višji vojaški strokovni šoli, Šoli za častnike, Poveljniško štabni šoli, Visoki vojaški šoli, Šoli za tuje jezike ter Centru za usposabljanje. Na teh izobraževanjih in usposabljanjih posamezniki pridobijo nova znanja, ne pridobijo pa višje stopnje izobrazbe. Slovenska vojska v okviru zmogljivosti vojaškega izobraževanja in usposabljanja vojaško izobraževanje in usposabljanje izvaja skladno s potrebami po zagotavljanju vojaškega izobraževanja in usposabljanja, pri čemer je uspešna, za razliko od zagotavljanja zmogljivosti izobraževanja, kjer nekoliko zaostaja, saj se ni uspela pravočasno povezati z javno izobraževalnim sistemom Republike Slovenije in s tem uspešno integrirati javno veljavnih standardov v celoti.

Vojaško izobraževanje se, tako kot vojaško izobraževanje in usposabljanje, izvaja v Poveljstvu za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje. Slovenska vojska vojaško strokovno izobraževanje uresničuje v okviru Višje vojaške strokovne šole ter Visoke vojaške šole. Višja vojaška strokovna šola je notranja organizacijska enota Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje in je od leta 2020 tudi akreditirana v javnem višješolskem okolju za izvajanje višješolskega študijskega programa Vojaški menedžment. Višješolski študijski program Vojaški menedžment omogoča pridobitev javno veljavne izobrazbe v skladu s predpisi, ki urejajo razvrstitev izobrazbe v Republiki Sloveniji (KLASIUS), in kvalifikacijo na ravni 6 v skladu s Slovenskim ogrodjem kvalifikacij (SOK) oziroma na ravni 5 v skladu z Evropskim ogrodjem kvalifikacij (EOK). V program se lahko vpišejo vojaške osebe. Pripadniki Slovenske vojske oziroma študenti, ki uspešno končajo študij po višješolskem programu Vojaški menedžment pridobijo naziv strokovne izobrazbe Vojaški menedžer/Vojaška menedžerka (okr. Voj. men.) ter šesto raven izobrazbe po SOK.

Visoka vojaška šola izvaja program vojaških predmetov po predmetniku akreditiranih visokošolskih študijskih programov Vojaškega modula oziroma vojaške smeri (šesti semester) posameznih visokošolskih zavodov, s katerimi ima Ministrstvo za obrambo sklenjene sporazume o sodelovanju. Izvajanje posameznega predmeta se organizira in izvaja skladno z učnimi načrti ome-

njenega programa skladno z zakonom, ki ureja visoko šolstvo ter določili aktov univerz in fakultet oziroma drugih visokošolskih zavodov, s katerimi ima obrambno ministrstvo sklenjene sporazume o sodelovanju. Uspešno opravljen program vojaških predmetov študijskih programov vojaškega modula oziroma vojaške smeri (šesti semester) v okviru akreditiranih visokošolskih študijskih programov se posamezniku v celoti prizna kot opravljena faza A: Vojaško strokovno izobraževanje po programu, ki ureja splošno vojaško izobraževanje in usposabljanje kandidatov za častnike Slovenske vojske. Visoka vojaška šola je strukturno umeščena v Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje in ni akreditirana v javnem visokošolskem okolju. Zaradi neusklajenosti Zakona o obrambi (ZObr, 2004) in Zakona o visokem šolstvu (ZViS-UPB7, 2012) Visoka vojaška šola trenutno ostaja na ravni notranje organizacijske enote Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, in ni primerljiva visokošolskemu zavodu v javno-izobraževalnem sistemu. Skladno z navedenim nima zakonske podlage za izvajanje visokošolskega strokovnega izobraževanja (SOK 7), za razliko od Višje vojaške strokovne šole, kjer sta Zakon o obrambi (ZObr) (2004) in Zakon o višjem strokovnem izobraževanju (ZVSI, 2004) usklajena.

V zvezi z izobraževanjem za potrebe Slovenske vojske je ugotovljeno, da vojaško izobraževanje oziroma dosedanji razvoj izobraževanja za vojaško-obrambno področje na prvi bolonjski stopnji ni primerljivo z drugimi državami v evropskem prostoru in tako predstavlja svojevrsten izziv. Glede izobraževanja za potrebe Slovenske vojske na drugi bolonjski stopnji je bilo ugotovljeno, da je treba interni izobraževalni sistem integrirati v javni študijski program druge bolonjske stopnje, kar prav tako predstavlja izziv svoje vrste.

V skladu z navedenim na področju vojaškega izobraževanja v Slovenski vojski obstaja vrzel, ki jo bo v prihodnjih letih treba zapolniti. Slovenska vojska je soočena s kar nekaj izzivi na tem področju, s katerimi se bo morala v bližnji prihodnosti spopasti. Eden izmed takšnih je zakonodaja s področja izobraževanja. Slovenska vojska bo morala prilagoditi tudi izvajanje izobraževalnega procesa, programov, modulov in predmetnikov spreminjajočim se zahtevam vojaških poklicev. Pri razvoju vojaškega izobraževanja bo morala v sodelovanju s slovenskimi izobraževalnimi ustanovami in sorodnimi tujimi izobraževalnimi ustanovami aktivneje sodelovati s civilnimi strokovnjaki ter oblikovati sodobnejši oziroma takšen izobraževalni (eko)sistem, ki bo vključeval integracijo javno veljavnih standardov ter višanje zahtev rezultatov vojaškega izobraževanja in bo temeljil na akademskem in kompetentnem vojaškem (in civilnem) učiteljskem kadru, interdisciplinarnosti, ter bo zagotavljal povezovanje prek znanstvenoraziskovalne dejavnosti in sodelovanje z nacionalnimi ter mednarodnimi izobraževalnimi ustanovami in izobraževalnimi ustanovami drugih držav. Pristop in način reševanja navedenih izzivov bo sta nedvomno narekovala prihodnost vojaškega izobraževanja, ki se v svo-

jem bistvu ne bi smel odmikati od zastavljenih ciljev in zahtev, opredeljenih v strateških dokumentih.

Prvi korak na poti do uresničitve predhodno navedenega, kar se v Slovenski vojski na tem področju verjetno najprej in kmalu pričakuje, je integracija internega izobraževalnega sistema v javni študijski program druge bolonjske stopnje, s čimer bo slušateljem po končanem generalštabnem vojaškem izobraževanju omogočeno, da bodo pridobili drugo bolonjsko stopnjo. Več o tem bo zelo verjetno znano po zaključku prenove programov štabnega, višje štabnega in (zlasti) generalštabnega vojaškega izobraževanja častnikov in častnic Slovenske vojske.

Navedena literatura

- Bernik, V. (2021). Perspektive in izzivi slovenskega vojaškega šolstva. *Sodobni vojaški izzivi*, 23(1), 29–42.
- Center vojaških šol. (2014). *Predlog koncepta preoblikovanja CVŠ 2014–2018* [interno gradivo].
- Center vojaških šol. (2020). *Elaborat za ustanovitev Višje vojaške strokovne šole* [interno gradivo].
- Center vojaških šol. (2021a). *Letni delovni načrt Višje vojaške strokovne šole za študijsko leto 2021/22*. [interno gradivo].
- Center vojaških šol. (2021b). *Vojaški modul* [interno gradivo].
- Center vojaških šol. (2022a). *Vojaški modul* [interno gradivo].
- Center vojaških šol. (2022b). *Vojaški modul* [interno gradivo].
- Center vojaških šol. (2023a). *Letni delovni načrt Višje vojaške strokovne šole za študijsko leto 2023/24*. [interno gradivo].
- Center vojaških šol. (2023b). *Vojaški modul* [interno gradivo].
- Furlan, B. (2015). Neučinkovitost vojske kot pokazatelj neustreznega civilnega nadzora = Ineffectiveness of the military as an indicator of inappropriate civilian control. *Sodobni vojaški izzivi*, 17(2), 35–49.
- Garb, M. (2017). Divergent or convergent trends in professional military education in Slovenia? *Journal of Defence Resources Management*, 8(2), 31–41.
- Garb, M., in Tominc, B. (2018). Vojaška profesija, profesionalizacija in profesionalizem v Slovenski vojski. *Varstvoslovje*, 20(3), 267–285.
- Generalštab Slovenske vojske. (2024). *Ukaz za ustanovitev začasne delovne skupine za prenovo programov štabnega, višje štabnega in generalštabnega vojaškega izobraževanja častnikov in častnic Slovenske vojske* [interno gradivo].
- Kladnik, T. (2017). Vojaško izobraževanje v Slovenski vojski. *Sodobni vojaški izzivi*, 19(1), 95–113.
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. (2016, 11. marec). *Izhodišča za pripravo višješolskih študijskih programov*.
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. (2021, 24. junij). *Odločba za izvajanje javno veljavnega višješolskega študijskega programa Vojaški menedžment* (št. 6033-65/2021/3).

- Ministrstvo za obrambo. (2008). *Izhodišča za oblikovanje v sistem javnega izobraževanja integrirane vojaške izobraževalne inštitucije* [interno gradivo].
- Ministrstvo za obrambo. (2013). *Doktrina vojaškega izobraževanja in usposabljanja* [interno gradivo].
- Ministrstvo za obrambo. (2020a, 10. marec). *Odredba o ustanovitvi Višje vojaške strokovne šole* (št. 603-132/2019-15).
- Ministrstvo za obrambo. (2020b, 21. maj). *Usmeritve za načrtovanje operativnih, materialnih in organizacijskih priprav za uporabo Slovenske vojske v letih 2020 in 2021* (št. 804-146/2018-14).
- Ministrstvo za obrambo. (2021a, 7. december). *Ob 30-letnici osamosvojitve Slovenije je dozorel čas za ustanovitev novega vojaškega visokošolskega zavoda*. <https://www.gov.si/novice/2021-12-07-ob-30-letnici-osamosvojitve-slovenije-je-dozorel-cas-za-ustanovitev-novega-vojaskega-visokosolskega-zavoda/>
- Ministrstvo za obrambo. (2021b). *Zaključno poročilo medresorske delovne skupine za pripravo modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske*.
- Ministrstvo za obrambo. (2023a, 22. junij). *Ministrstvo za obrambo okrepilo sodelovanje z univerzama*. <https://www.gov.si/novice/2023-06-22-ministrstvo-za-obrambo-bo-okrepilo-sodelovanje-z-univerzama/>
- Ministrstvo za obrambo. (2023b, 11. september). *Na Ministrstvu za obrambo podpisali sporazuma o sodelovanju s samostojnima visokošolskima zavodoma*. <https://www.gov.si/novice/2023-09-11-na-ministrstvu-za-obrambo-podpisali-sporazuma-o-sodelovanju-s-samostojnima-visokosolskima-zavodoma/>
- Ministrstvo za obrambo. (2024a, 5. februar). *Ministrstvo za obrambo krepi sodelovanje tudi z Univerzo v Mariboru*. <https://www.gov.si/novice/2024-02-05-ministrstvo-za-obrambo-krepi-sodelovanje-tudi-z-univerzo-v-mariboru/>
- Ministrstvo za obrambo. (2024b, 18. december). *Odredba o izvedbi vojaških predmetov študijskih programov vojaškega modula oziroma vojaške smeri (šesti semester) v okviru akreditiranih visokošolskih študijskih programov* (št. 603-78(2024-84).
- Odredba o sprejemu višješolskega študijskega programa »Vojaški menedžment«. (2020). *Uradni list Republike Slovenije*, št. 108.
- Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje. (2007). *Ustanovni elaborat za formiranje izobraževalne institucije v Slovenski vojski* [interno gradivo].
- Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje. (2025). *Ukaz za organiziranje in izvedbo visokošolskega študijskega programa predmetov Vojaškega modula v Visoki vojaški šoli* [interno gradivo].
- Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2035 (ReDPROSV35). (2022). *Uradni list Republike Slovenije*, št. 16.

- Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2040 (ReDPROSV40). (2023). *Uradni list Republike Slovenije*, št. 35.
- Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2040 (ReDPROSV40-1). (2025). *Uradni list Republike Slovenije*, št. 43.
- Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV-2). (2019). *Uradni list Republike Slovenije*, št. 59.
- Ribič, A. (2017). Interoperabilni model vojaškega izobraževanja in usposabljanja v Slovenski vojski – izziv za prihodnost. *Slovenska vojska*, 25(12), 42–43.
- Ščavničar, D. (2022). Pot do kakovostnega vojaškega izobraževanja častnikov: vojaško izobraževanje v Sloveniji. *Revija obramba*, 54(4), 4–6.
- Ščavničar, D. (2023). Vključitev profesionalnega sistema vojaškega izobraževanja v učno-znanstveni prostor institucionalnega izobraževanja. V P. Vuk in J. Fedran (ur.), *Vojska in vojaška misel: zbornik znanstvenih razprav* (str. 36–49). Center vojaških šol.
- Univerza Alma Mater Europaea. (2025). *Novost: Vojaški modul*. <https://www.almamater.si/novost-vojaski-modul-n1472>
- Vlada Republike Slovenije. (2006). *Vojaška doktrina*. Defensor.
- Vlada Republike Slovenije. (2023, 31 maj). *Srednjeročni obrambni program Republike Slovenije 2023–2028* (št. 80300-1/2023/10).
- Vlada Republike Slovenije. (2024, 24. april). *Vojaška strategija Republike Slovenije* (št. 80000-2/2024/4).
- Zakon o obrambi (ZObr-UPB1). (2004). *Uradni list Republike Slovenije*, št. 103.
- Zakon o službi v Slovenski vojski (ZSSloV). (2007). *Uradni list Republike Slovenije*, št. 68.
- Zakon o visokem šolstvu (ZViS-UPB7). (2012). *Uradni list Republike Slovenije*, št. 32.
- Zakon o višjem strokovnem izobraževanju (ZVSI). (2004). *Uradni list Republike Slovenije*, št. 86.